

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΠΝΙΑ

ΑΡΙΘΜ. 14.
Τόμος Α'.

Συνθερμή, αφικομένη Διάδ. 1. Υπονοματού την ίκαστον ζτους, έπησα μόνον και προπληρωτίσια:
Πανταχού φράγκ. χρ. 20 ή μάξι. 16.

ΕΤΟΣ Α'.

της 15/27. Τουλίου 1885.

ΡΑΦΑΗΛ ΣΑΝΤΗ^{*)}.

Ἐν τῇ ιστορίᾳ τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων πολλάκις βλέπομεν τὴν μεγαλοφυῖαν προσβαλλομένην ὅπδο δυσμενεστάτων βιωτικῶν περιπετειῶν καὶ τὴν ὄμαλὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν ὅπδο παντοίων παρακαλυσμένην προσκομμάτων. Φυσικῶς δὲ περιφανέστερος ἀναδεικνύεται δὲ ἡρως ἐκεῖνος, δεῖτις νικηφόρος ὑπερενίκησε τὰς δυσμενεστέρας τῆς τύχης προεβολάς. Άλλα μήπως τοῦτο εἶνε ἀποχρῶν λόγος, ὅπως μὴ ἐκτιμήσωμεν ἐπαξίνως καὶ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, ὅπερ εύνοήσασι καὶ θωπεύσασι φύσις ἀμα καὶ τύχη ἀνήγαγον δαρφυηστεφές εἰς τὰς ὑψίστας τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος βαθμίδας;

Ο Ραφαὴλ συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν

πνευμάτων τοῦ τελευταίου τούτου εἶδους. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἔρευσεν ὡς γαλήνιος καὶ ἥρεμος ρύαξ, βαθμηδὸν ἐκτεινόμενος εἰς βράχους καὶ ἀκρωταῖς καὶ διὰ καταρράκτου κατακυλινδούμενον, ἀλλὰ προωρισμένον μεγάλας νὰ καταρδευσῃ ἐκτάσεις καὶ φλὲψ συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν λαῶν νὰ καταστῇ. Καὶ πράγματι, ἀν ὅπδο σοφωτάτης καὶ ἐνδουσιώδους ἄμα προδιεγράφοντο διανοίας καὶ ἐφηρμόζοντο ἀγελλιπῶς αἱ εὐνούστεραι περιστάσεις πρὸς διαπαιδαγώγησιν ἐκτάκτου τίνος μεγαλοφυῖας, αὐται ἥθελον καθ' ὅλα συμπέσει καὶ κατ' οὐδὲν ἥθελον διαφέρει τῆς ἐποχῆς, καθ' ἥν δὲ ἐνδοξώτατος τοῦ κόσμου καλλιτεχνης ἐγεννήθη καὶ εἰς ἀνέφικτον ἐμορφώθη τελειότητα. Ως τέσσαρες θεοπρόβλητοι σταθμοὶ μεγαλουργίας φαίνονται ἡμῖν δ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καὶ αἱ τρεῖς πόλεις, ἐν αἷς κατόπιν ἔζησε καὶ ἀδιαλεπτῶς είργασθη.

Ἐγεννήθη δὲ Ραφαὴλ ἐν Οὐρβίνῳ. Ο πατὴρ αὐτοῦ

27

Ἐγεννήθη τῇ 6. Απριλίου 1483, † τῇ αὐτῇ ῥμέρᾳ τοῦ 1520.

τοῦ Ιωάννης Σάντη ήν εύπορος οἰκογενειάρχης, ζωγράφος καὶ αὐτός, τυχών ἐπιμελοῦς φιλολογικῆς καὶ ποιητικῆς παιδεύσεως. Ἡ παιδικὴ τοῦ καλλιτέχνου ήτικαία ἐβαπτίσθη εἰς τὰ νάματα εὐδαίμονος οἰκογενειακοῦ βίου. Εύσεβης καὶ φιλόστορογος μήτηρ ἐνέπνευσεν εἰς τὸ τρυφερὸν παιδίον περιπαθὴ πρὸς τὴν θρησκείαν λατρείαν, βραδύτερον ἐπενεγκοῦσαν θαυμασίας ἐν τῇ τέχνῃ ἐκδηλώσεις. Ὁ πατὴρ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ πρῶτα τῆς ζωγραφικῆς στοιχεῖα, ἀλλ᾽ ἀτυχῶς δὲν σώζεται ἄχρις ημῶν ἔργον τῆς ἐποχῆς ἑκείνης, διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν τοὺς πρώτους πτερυγισμοὺς τοῦ ἀετοῦ.

Ἐνδεκαετῆ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν ὁ πατὴρ, ἀποθανὼν τῷ 1491, ἀλλ᾽ ὁ νεαρὸς Ραφαὴλ νέας ἐκ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀτυχήματος δυνάμεις ἤντλησε, διότι ἡ θεία Πρόνοια ἐφάνη φροντίζουσα διὰ τὸ μέγα μέλλον του· οὐδὲν ἀπέμενε πλέον νὰ μάθῃ ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ καὶ ὥφειλε ν' ἀπέλθῃ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου. Μαθητεύσας καρτερικῶς παρὰ τῷ διαπρεπεῖ Τιμοθέῳ Βίτῃ εἶχεν ἡδη τελειοποιηθῆ, ἰδιαίτερη δέ τις οὐδείᾳ ἔδει νὰ μεταγγισθῇ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ὡρίμου τεχνίτου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ ἐν Περουγίᾳ μεγάλου διδασκάλου Πέτρου Βανούτση καὶ εἰςῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ ὡς μαθητεύσμενος. Ὁ Πέτρος Περουγίνος ἦν τότε ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δοξῆς αὐτοῦ, διὸ δὲ ἡκουσε καὶ πρὸ πάντων εἶδε παρ' αὐτῷ δὲ Ραφαὴλ ὀνέφλεξε τὴν νεανικήν του καρδίαν· ἐκεῖ ἴστατο ἡ περιώνυμος τοῦ διδασκάλου εἰκὼν, ἡ ταφὴ τοῦ Κυρίου, ἡ Ανάληψις, καὶ ἡ στέψις τῆς Μαρίας. Ὅποια ἀριστουργήματα τέχνης καὶ ὅποιον ἰδεώδη κόσμον ἡδύνατο δι' ἐνὸς βλέμματος ὁ εὐφάνταστος μαθητὴς νὰ περιλάβῃ! Μετὰ θαυμασμοῦ ἡκολούθει ἀγρύπνως τῷ διδασκάλῳ, ἀλλὰ καὶ οὕτος ἀμέσως ἀνεγνώρισε τὸν ἔξοχον μαθητὴν καὶ τὸν ἀδάμαντα, ὃν ἔμελλε να φιλοτεχνήσῃ εἰς κόσμημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Τὸ δνομα τοῦ Ραφαὴλ διὰ τῶν πρώτων δοκιμῶν κατέστη τάχιστα γνωστὸν καὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς Περουγίας. Ὁ μέγας Περουγίνος ἐθαυμάζετο διὰ τὸν μαγευτικὸν καὶ γλυκύτατὸν τύπον, ὃν ἔδιδεν εἰς τὰς εἰκόνας τῆς Παναγίας, ἀλλὰ τὸ σπάνιον τοῦ διδασκάλου χάρισμα εὗρεν ἡχώ ἐν τῇ ἀπαλῇ τοῦ μαθητοῦ καρδίᾳ, ἀντηχοῦσαν μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ ὡραίου βίου του. Πάντα τὰ μεγάλα ἔργα τῶν τελευταίων τοῦ βίου του ἐτῶν διεκόπτοντο πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ὀραιοτάτων τῆς Παναγίας εἰκόνων, αἵτινες ὡς χρυσοῦν τι καὶ φωτεινὸν νῆμα συγκρατοῦσι τας ὀλίγας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡμέρας του. Εἰς τεσσαράκοντα καὶ ἔξ ποικιλομόρφους εἰκόνας, ἔξαιρουμένων τῶν ἀπειραριθμῶν σχεδιασμάτων καὶ σκιαγραφιῶν, ἀποτυποῦ τὸ ἰδεώδες τῆς θεομήτορος Παρθένου, ἀείποτε νέον θόλον προστιθεὶς εἰς τὸν ναὸν τῆς δόξης Αὐτῆς. Τίς δ' ἀτενίσῃ ἀνευ συγκινήσεως καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν πινακοθήκην ταύτην τῆς Παναγίας, τὸν Ἀποκάλυψιν ταύτην τοῦ Κάλλους καὶ τῆς Ἀρετῆς;

Περὶ τὸ 1504 ἐγκατέστη δὲ Ραφαὴλ ὅριστικῶς ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ ἐνταῦθα, ὅπου διδασκαλεῖται Ἀγγελος Βίγκιος ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης του, ἥλθε δὲ καὶ διενάρδος Βίγκιος ἐκ Μιλάνου, ἀφθονον εὗρε τροφήν το ἀνήσυχον καὶ μεγαλουργὸν πνεῦμά του. Ηλεῖστα καὶ θαυμαστὰ ἔργα ἐποίησεν αὐτόθι διημέτερος καλλιτέχνης, μεταξὺ δὲ αὐτῶν πάλιν διακρίνονται πολλαὶ μικραὶ τῆς Παναγίας εἰκόνες. Ἐν αὐταῖς πρὸ πάντων ἀπετύπωσεν δὲ Ραφαὴλ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν παριστάνων την Παρθένον ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς εὐδαιμονίᾳ. Εἰς τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπλούστατον τοῦτο θέμα κατώρθωσε να δώσῃ ποικιλωτάτας μορφάς, χωρὶς νὰ παρα-

βλάψῃ τὸ ιδεώδες. Ἡ Παναγία μὲ τὸ παιδίον, εἰκὼν δημοσιευθεῖσα ἡδη διὰ τῆς Κλειοῦς (ἐν σελ. 193), ἐνέχει τὴν ἀξίαν τῆς πραγματικότητος καὶ τοῦ ὑπερφυοῦς ἀμά μεγαλείου, οὐδὲ μειοῖ τὸ γόητρον τῆς θεότητος ἢ μητρικὴ στοργὴ ἐν ὅψει γηγένης μητρός. Τότε ἔγραψε καὶ τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ, ἔξοχον ἀριστούργημα, διπερ ἐκρατάσθωσε τὴν δόξαν του καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὴν πρωτίστην θέσιν μεταξὺ τῶν περιφανεστέρων τῆς ἐποχῆς ζωγράφων.

Ο καλὸς αὐτοῦ ἀστήρ διημύνετο νῦν πρὸς τὴν Ρώμην, ἔνθα μεγαλείτερον ἔνοιγετο δι' αὐτὸν στάδιον. Ὁ Πάπας Ιούλιος δὲ ἐσκόπει νὰ συναθροίσῃ περὶ ἑαυτὸν τοὺς διασημοτέρους καλλιτέχνας, τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον, τὸν Βραμάντην, τὸν Λεονάρδον Βίγκιον καὶ τὸν Ραφαὴλ, ὃς τις καὶ μετέβη αὐτόθι τῷ 1508. Κατὰ τὰ δώδεκα ταῦτα τελευταῖα τοῦ βίου καὶ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του ἔτη θαυμαστὴν ὄντως ἀνέπτυξε δραστηριότητα, διαρκῶς παράγων καλλιτεχνήματα ἀδάματα, ἀτινα οὐχὶ νὰ περιγράψωμεν, ἀλλ' οὐδὲν ν' ἀριθμήσωμεν δυνάμεθα. Ἡ ἐν τῇ τέχνῃ ἀσχολία καὶ καὶ διηγεκής ἀφοσίωσις ὀλιγίστας παρεῖχον αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἀθώας ἀπολαύσεις, τρεῖς δὲ περιπαθέσταται φῦσι ἐγράψασαν παρὰ τοῦ ἰδίου, ἐκφράζοντος διὰ λέξεων τὸν θερμὸν ἔρωτά του πρωταρχήν τινα χωρικήν, τὴν Fornarina (ἀρτοπώλιδα), ἡς ἡ ἀφελὴς πιμανῶς καὶ ἀγνὴ μορφὴ προσείλκυσε τὸν τρυφερὸν καλλιτέχνην. Ἄλλη τις παράδοσις, καθ' ἡν δὲ Ραφαὴλ ἔλαβε τὸ δρατεινὸν τοῦτο πλάσμα ὡς πρότυπον μιᾶς Παναγίας του, ἀν καὶ ἀπεδόθη ὑπὸ τῆς αὐτῆς τελειότητος διὰ καλλίστων γηγένων τύπων.

Ἐπισκεφθῶμεν νῦν τὸν δαιμόνιον τεχνίτην εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Τοῦτο ἦν ὄντως ἀξίον τοῦ μεγάλου Ραφαὴλ, ἡν αὐτὸ το Βατικανόν. Εἰς αὐτὸν ἐνεσαρκοῦτο ἄπασα ἡ τῆς Αναγεννήσεως τέχνη, αὐτὸς ἡν δὲ λαμπρότερος αὐτῆς ἀστήρ, καὶ δσάκις ἐπορεύετο εἰς τὸ Βατικανόν προσήρχοντο πεντήκοντα ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ζωγράφων τυμῶντες αὐτὸν διὰ τῆς συνοδείας των. Ἐν τῷ Βατικανῷ τρία δώματα κατὰ διαταγὴν τοῦ Πάπα ἐκοσμήθησαν δι' εἰκόνων του, καὶ ἐκτοτε οἱ περίβολοι ἐκεῖνοι τῶν ἀριστουργημάτων τού ὄνομάζονται αἴθουσαι τοῦ Ραφαὴλ.

Ἄλλα καὶ τὰ προβλήματα, ἀτινα ἔδει νὰ λύσῃ ἐνταῦθα δικαλλιτέχνης δὲν ἥσαν ἐκ τῶν τυχόντων. Αἱ τέσσαρες πνευματικαὶ δυνάμεις, αἱ διέπουσαι τὸν νοερὸν τῆς ἀνθρωπότητος βίου, ἐπρεπε νὰ παρασταθῶσιν ἐνταῦθα: ἡ Θεολογία, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Ποίησις καὶ ἡ Ἐπιστήμη τοῦ δικαίου. Κοινός τις τεχνίτης ἥθελεν ἀπεικονίσει αὐτὰς δι' ἀπλῆς ἀλληγορίας, ἀλλ' εἰς τὸν ἀφηρημένην ἔννοιαν ἔδωκεν δὲ Ραφαὴλ πνεῦμα, ζωὴν καὶ σῶμα, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τελειοτάτη μορφῇ καὶ ἀπαραμίλλω καλλονῇ. Καὶ πρῶτον ἡ Θεολογία παριστάνεται ὡς συζητούσα καὶ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία παρὰ τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν. Ἐν τῇ εἰκόνι τῆς Φιλοσοφίας, τῇ λεγομένῃ Σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν, συναθροίζονται οἱ ἀρχαῖοι Φιλόσοφοι, ἔχοντες ἐν μέσῳ τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη, ἐν δὲ τῇ Ποίησι τοιούτης δικαλλιτέχνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Παρνασσοῦ περὶ τὸν μουσουργοῦντα Ἀπόλλωνα τοὺς μεγίστους ποιητὰς τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων χρόνων, τὸν Ὀμηρον, τὸν Ἀριστοφάνη, τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Δάστην καὶ τοὺς λοιπούς, ὡς εἰκονίζονται αὐτοὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι (σελ. 217). Ἡ Δικαιοσύνη ἐκπροσωπεύται ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ νομοθετοῦντος. Κατόπιν Λέων δ. Γ. (1513) ἀνέθετο

τῷ Ραφαήλ καὶ ἄλλων ὑποθέσεων ζωγραφίας, ἐπὶ τῶν ἥμερῶν δ' αὐτοῦ ἐγράφη ἡ Μάχη τοῦ Κωνσταντίνου, σωζομένη μέχρι σήμερον ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τοῦ Βατικανοῦ αἰθούσῃ, ἡς πιστὸν ἀπεικόνισμα δημοσιευμένηται ἐν τῇ Κλειοῖ. Ἐξ ὅλων ὅμως τῶν λοιπῶν ἀριστουργημάτων τῶν τελευταίων τούτων τοῦ βίου του ἐτῶν ὁ ἀδόματος τῆς πινακοθήκης τῆς Δρέσδης, ἡ Παναγία τοῦ ἀγίου Σιΐστον (ἐν σελ. 213) μένει τὸ θαῦμα τῆς χριστιανικῆς τέχνης. Ἡ Παρθένος μετὰ τοῦ τέκνου Της αἰωρεῖται εἰς τοὺς αἰθέρας, προσκυνούμενη ὑπὸ τῶν Ἀγίων Σιΐστου καὶ Βαρβάρας, μεταβιβασθέντων καὶ τούτων εἰς τὰ οὐράνια σκηνώματα μακρὰν τοῦ γηίνου κόσμου. Σημειωτέον διτὶ ἡ περίφημος αὕτη εἰκὼν ἢν μόνη, ἢν δὲ μέγας ὁ Ραφαὴλ χωρὶς νὰ φανῇ προμελετῶν, χωρὶς τὸ παραμικρὸν νὰ προδιαγράψῃ σχέδιον ἐδημιούργησε, καὶ ἐφ' ἡς ὡς διὰ θείας μηχανῆς ἀντικατωτρίσθησαν τὰ ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ οὐράνια πνεύματα. Τὸ ἀριστοτέχνημα τοῦτο θεωρεῖται ὡς τὸ ὑπατον τῆς τελειότητος σημεῖον, εἰς ὃ ἀνῆλθε ποτε ἡ Τέχνη παρ' ἀνθρώποις.

Τὸ κύκνειον τοῦ Ραφαὴλ ἔσμα εἶναι ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, ἢν ὅμως δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ, διότι καταπονηθεῖς ὑπὸ τῆς γιγαντιαίας καὶ ἀδιαλείποντο ἐργασίας ἥσθενησε κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1520 καὶ ἀπέθανε τριακονταεπταετὴς τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἀπῆλθε καθ' ἧν ἐποχῆν, ὡς αἱ παρήγοροι τῆς θρησκείας ἥμῶν παραδόσεις διδάσκουσιν, ὁ Θεάνθρωπος συμπαθέστερον δεξιοῦται ἐν τῷ Ἀδῃ τὰς ἐξ ἥμῶν ἀφιταμένας ψυχάς, καὶ ἀνεπαύθη εἰς τοὺς κόλπους Ἐκείνου, οὗ τὴν μορφὴν καὶ τὰ πάθη θειότερον παντὸς ἄλλου παρέστησεν εἰς τὰ δηματα ἥμῶν. Οἱ περὶ τὴν τέχνην καλολογοῦντες πρὸς οὐδὲν τῶν προγενεστέρων ἢ τῶν μεταγενεστέρων τολμῶσι νὰ παραβάλλωσι τὸ δαιμόνιον τοῦ Ραφαὴλ, ὃ δὲ μέγας τῶν Γερμανῶν ποιητὴς Γκαΐτες ἔπλεξε τὸν λαμπρότερον ἀπιτάφιον στέφανον τοῦ καλλιτέχνου διὰ τῶν ἐξῆς ὀλίγων λέξεων „αὐτὸς ἔκαμεν ἐκεῖνο τὸ δόπιον ἐπεθύμουν ἀλλοι νὰ κάμουν“.

Ἄν η ἀκριτόμαθος τῶν χρονογράφων γλῶσσα περὶ πάντων ἀποφαίνεται ἴδιωτικῶν τοῦ ἥμετέρου καλλιτέχνου περιπτειῶν, οὐδέποτε ὅμως ἢ αὐτηρὰ κριτικὴ κατῆλθε νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ θρυλούμενα διὰ παροδικῆς κανὸν μνείας. Καὶ ἀν δὲν ἀπέμειναν εἰς ἥμᾶς ὅλως ἀπόκυρφοι οἱ μυχιαίτατοι τῆς καρδίας του παλμοί, ἐν τούτοις οὐδέποτε πρέπει ἀνιέρως νὰ παρεξηγηθῶσιν οἱ ιερώτεροι ἐρωτικοὶ ρεμβασμοὶ τοιαύτης ὑπερόχου διανοίας. Ἡ πρὸς τὴν μηνησθεῖσαν Ἀρτοπώλιδα κλίσις πολλαχῶς ἀμφισβήτεται. Εἰς πολλὰς τοῦ Ραφαὴλ εἰκόνας ἡ γυνὴ αὕτη παρίσταται μὲν γυμνὸν στῆθος, ἀλλ' ἡ μορφὴ αὐτῆς δὲν διακρίνεται διὰ σπανίας ἢ καὶ ἀνεκτῆς κανὸν ὀρατότητος χαρακτήρων, καὶ ὡς ἐκ τούτου πολλοὶ ὑπόθετοι, ὅτι παροδικὴν μόνον ὁ Καλλιτέχνης ἥσθιανθη πρὸς τὸ πλάσμα τοῦτο συμπάθειαν, ἐνῷ βαθέως ἀπετυπώθησαν εἰς τὴν φαντασίαν του τὰ χαρακτηριστικὰ ἄλλης τινός

περικαλλοῦς Ρωμαίας, ἡς τὸ ἀπεικόνισμα, γνωστὸν ὑπὸ τὸ δομοκα „ἡ κυρία μὲ τὸν πέπλον“, „εύρισκεται ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τῶν Ἀνακτόρων Πίττη ἐν Φλωρεντίᾳ. Τοιαύτης μᾶλλον γυναικὸς ἡ μορφὴ ἦν ἱκανὴ νὰ ἐγέρῃ καὶ νὰ ἔξαφῃ τὴν φαντασίαν ἐνὸς Ραφαὴλ, διαν ἐμπνευσμένος ἐδημιούργει τὰ μοναδικὰ αὐτοῦ ἀριστουργήματα. Περιπαθέσταται φῦδος του ἐρμηνεύουσι σαφῶς τὸ βαθὺ καὶ ὑψηλὸν τοῦτο αἴσθημα. Μιᾶς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦμεν αὐτοσχέδιον παράφρασιν, ὡς κατακλεῖδα τῶν ἀτέχγων τούτων βιογραφικῶν σημειώσεων:

„Ωσάν μιὰ φλόγα μὲ τραβῆς, ἐρωτικὸ πουλί μου,
Μὲ μάτια δύο πού λινόνους τὴν μανὴ μου καρδύδι,
Μὲ μάρουλα π' ἀνθίζουνε τὸν ρόδα μέσοντος χιόνι,
Μὲ τχούς, πού ἀντιλασούντες χείλη δροσερά.

Κι διαν ἐγώ φλογίζομαι, καὶ κύματα ἀκόμη
Δὲν ἡμαρούν νὰ σβίσουνε μέσα μου τὴν φωτιά.
Ομως γλυκὰ αἰσθάνομαι τὸ ἔξαλλο μου πάθος,
Θέλω νὰ ἔχω πλειό πολλὴ φλόγα μεσ' τὴν καρδύδι.

Ποιὸς ἐδεσμεύηκε ποτε γλυκέρα ἀπὸ μένα;
Ποιὸς ἔχει ἀλλος γυζά δεσμὰ χέρια τόσο λευκά;
Ηθελα πάντα σκλάβος Σου νὰ τίμαι καὶ νὰ μένω.
Καὶ δὲν θὰ ξήσω μιὰ στιγμὴ ἀν ἐλευθερωθῶ.

„Ἐχω κρυφό τὸ πάθος μου, κρυφή τὴν εὐτυχία·
Καλίτερα σωπήδης νὰ ξῆσθε κανείς.
Κι ἀν τὸν μάθω ἀπάλαυσις μὲ φέρη δυστυχίαν
Τοὺς πόνους μου θὰ προτιμῶ ἀπὸ κάθε γαρά.

„Ητον ἀρά γε ἡ κυρία αὕτη „μὲ τὸν πέπλον“, τὴν δοπίσαν ὁ Ραφαὴλ οὐχὶ μόνον διὰ τῆς χειρός του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς καρδίας του ἐξαγράφησε, τὸ πλάσμα, εἰς ὃ ἀπετείνοντο αἱ ὀδαὶ αὕται, ἥτον ἀρά γε ἡ αὕτη ἐκείνη ἐρωμένη, εἰς ἥν μέχρι τῆς τελευτῆς του ὁ καλλιτέχνης ἔμεινε πιστὸς καὶ ἡ δοπία κατήκει μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ; Πυκνὸς πέπλος θὰ καλύπτῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἀπάντα τὸ ρωμαντικὸν τοῦτο μυστήριον, ίσως ὅμως ἐν αὐτῷ ὑποκρύπτεται καὶ ἡ αἰτία, διὸ ἡ Ραφαὴλ πάντοτε ἀπέρριπτεν ὅλας τὰς περὶ γάμους προτάσεις τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του.

„Οσα ὅμως γεγονότα τοῦ βίου του καὶ ἀν μένωσιν εἰς ἥμᾶς ἀγνωστα καὶ ἀνεξήγητα, πάλιν τὰ ἔργα του θα ὅμιλωσι πρὸς δῆλα τὸ έθνη μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θείαν γλῶσσαν. „Ολος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θὰ τιμᾷ καὶ θὰ σέβεται αἰωνίως τὸ δομοκα τοῦ ἀριστοτέχνου, διότι αὐτὸς ἀνύψωσε τὴν χριστιανικὴν τέχνην εἰς τὸ ὑπατον τῆς τελειότητος αὐτῆς σημεῖον, καὶ μετ' ὅλας τὰς μεγάλας διαφοράς, αἰτινες ἐπικρατοῦσιν δοσον ἀφορά πρὸς τὴν περὶ τοῦ ἰδανικοῦ τοῦ ὀραίου γνώμην, ἀρκεῖ μόνον τὸ δομοκα τοῦ Ραφαὴλ, ἵνα παύση πᾶσα ἔρις καὶ φιλονεικία καὶ ἐπέλθῃ τελεία ὅμοφωνία.

* * *

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

„Ο Βολταΐρος ἐλάμβανεν ἐπανειλημμένως παρὰ τινος δχληροῦ ἐπιστολογράφου ἀτελευτήτους καὶ οὐδὲν λεγούσας ἐπιστολάς. Φυσικῶς οὐδεμίαν ἀπάντησην ἔδιδεν εἰς αὐτάς. „Ο ἐπιστολογράφος ἐξηκούοιτε νὰ τῷ γράψῃ καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἐπιψόνως ν' ἀπαντήσῃ. Τότε καὶ ὁ Βολταΐρος ἐγράψει πρὸς αὐτόν: „Κύριε, ἀπέθανα· καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς ἐπιστολάς σας.“

— „Ἐν τινὶ ἀγγλικῷ περιοδικῷ ἀνέγνωμεν τὸ ἐξῆς δοτεῖον ἐπεισόδιον, πρὸ πολλῶν ἐτῶν συμβάνεν ἐν τῇ γαλλικῇ Βουλῇ, ἢδη δὲ δημοσιευμένον,

διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐσχάτως ἀπασχολήσαν τὸν πολιτικὸν κόσμον ζήτημα τοῦ Ἐράτ. „Ο ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν δημοργὸς εἶχεν ἀναγεῖτει αὐτοτελέει „Messieurs, nous venons d'apprendre que Dost Mohammed a pris l'Hérit (les rats)“, εἰς ταῦτα δ' ἀμέσως δ Θιέρος ἀνεφώνησε: „Que dira le Shah (le chat)?“ „Οτε δὲ ἡ ἐρώτησις αὐτῇ ἐνίσησε τοὺς πάντας εἰς δορυβάδη γέλωτα, δ Θιέρος προεόθηκε: „Je m'aperçois, messieurs, que mon calembour involontaire a provoqué les souris de la chambre.“